

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І.Є. Цепенда
„26” березня 2018 р.

П Р О Г Р А М А
вступного випробування з
географії
(назва конкурсного предмета)

для прийому вступників, які здобули базову або повну вищу освіту та вступають на навчання на другий (третій) курс для здобуття освітнього ступеня бакалавра за неспорідненою спеціальністю у межах вакантних місць ліцензованого обсягу, та осіб, які не менше одного року здобувають освітній ступінь бакалавра і виконують у повному обсязі навчальний план, для здобуття освітнього ступеня бакалавра за іншою спеціальністю на другий курс в Університеті в межах вакантних місць ліцензованого обсягу за спеціальностями

014 Середня освіта
103 Науки про Землю
106 Географія
205 Лісове господарство
242 Туризм
241 Готельно-ресторанна справа
028 Менеджмент соціокультурної діяльності

(шифр, спеціальність)

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
Протокол № 4 від „26” березня 2018р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Географії” (вказати назву вступного випробування) є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем «бакалавра» за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія), 103 Науки про Землю, 205 Лісове господарство, 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 241 Готельно-ресторанна справа, 242 Туризм при прийомі на навчання до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2018 році.

Програма містить основні питання з **географії** та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Загальна географія

1. Об'єкт та предмет вивчення географії.
2. Місце географічних дисциплін у системі наук.
3. Джерела географічних знань.
4. Методи географічних досліджень.
5. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі.
6. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники.
7. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.
8. Градусна сітка Землі. Географічні координати.
9. Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку.
10. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут».
11. Картографічні проекції та спотворення.
12. Види масштабу. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання.
13. Визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів.
14. Значення карт у житті людини.
15. Внутрішня будова Землі.
16. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають.
17. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів.
18. Вулкани та землетруси, райони їх поширення.

19. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню.
20. Корисні копалини їх класифікація за походженням.
21. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини.
22. Рельєф дна Світового океану.
23. Значення рельєфу суходолу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.
24. Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення.
25. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні.
26. Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів.
27. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі.
28. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри.
29. Вода в атмосфері. Вологість повітря.
30. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти.
31. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу.
32. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.
33. Поняття «гідросфера» та її основні частини.
34. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки.
35. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності.
36. Рух води в Світовому океані. Морські течії.
37. Води суходолу.
38. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок.
39. Озера, їх походження. Болота.
40. Льодовики, багаторічна мерзлота.
41. Підземні води. Джерела. Штучні водойми.
42. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини.
43. Поняття «біосфера», її складові та межі.
44. Ґрунти, їхні властивості та відмінності.
45. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану.
46. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу.
- Охорона біосфери.
47. Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність.
48. Зональні та азональні природні комплекси.
49. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.

Географія материків і океанів

50. Поняття «материк» і «частина світу».
51. Формування зональних та а зональних природних комплексів на материках.
52. Особливості фізико-географічного положення океанів.
53. Геологічна будова та рельєф дна океанів.
54. Властивості водних мас та океанічні течії.
55. Своєрідність органічного світу океанів.
56. Природні ресурси океанів та їх використання. Проблема забруднення океанічних вод.
57. План географічної характеристики материка (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
58. Особливості фізико-географічного положення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
59. Основні елементи берегової лінії (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
60. Дослідження та освоєння (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
61. Геологічна будова (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
62. Основні форми рельєфу материка (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
63. Корисні копалини та закономірності їх розміщення на материку (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
64. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси і типи клімату (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
65. Води суходолу: головні річкові системи, озера, басейни підземних вод, їх гідрологічні особливості (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
66. Природні зони та закономірності їх розміщення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
67. Особливості ґрунтового, рослинного покриву та тваринного світу (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
68. Населення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
69. Взаємодія людини і природи.
70. Природні ресурси материків і океанів, їх класифікація.
71. Зміна взаємозв'язків між компонентами природи під впливом господарської діяльності людини.
72. Порушення рівноваги в природних комплексах материків та океанів.
73. Проблема забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження.
74. Природоохоронні території. Міжнародні організації з охорони

природи.

Фізична географія України

75. Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ.

76. Географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів.

77. Місце України на політичній та економічній карті світу.

78. Господарська оцінка економіко-географічного положення.

79. Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори.

80. Тектонічні структури, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України.

81. Геоморфологічна будова.

82. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм.

83. Мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація.

84. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

85. Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату.

86. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України.

87. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату.

88. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення.

89. Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу.

90. Основні річкові басейни.

91. Болота, їх типи і поширення.

92. Озера і водосховища.

93. Підземні води.

94. Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм.

95. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони.

96. Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення.

97. Карта ґрунтів України.

98. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України.

99. Охорона земельних ресурсів.

100. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності.

101. Рослинні комплекси лісів, степів, луків.

102. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення.

103. Зелена книга України. Різноманітність видового складу тварин.

104. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір.

105. Тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона

книга України.

106. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.

107. Мішані ліси.

108. Широколистяні ліси.

109. Лісостеп.

110. Степ.

111. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.

112. Українські Карпати.

113. Кримські гори.

114. Природногосподарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.

115. Чорне та Азовське моря.

116. Природногосподарська характеристика морів, проблеми використання ресурсів та охорони природи.

117. Геоecологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геoeкологiчної ситуації на населення.

118. Природоохоронні заходи. Об'єкти природно-заповідного фонду.

Загальні положення економічної та соціальної географії

119. Зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками.

120. Методи економіко-географічних досліджень.

121. Поняття “природний рух населення”. Відтворення населення.

122. Демографічні процеси і демографічна політика.

123. Механічний рух (міграції) населення. Поняття “еміграція”, “імміграція”, “міграція”, “сальдо міграції”. Внутрішні і зовнішні міграції. Міграційні процеси і міграційна політика держав.

124. Статевो-віковий склад населення, його наслідки.

125. Расовий, етнічний та релігійний склад населення.

126. Міське і сільське населення. Типи населених пунктів.

127. Урбанізація. Субурбанізація. Міські агломерації.

128. Типи міських поселень за розмірами та за функціями.

129. Типи сільських поселень, особливості їх розміщення.

130. Поняття “трудові ресурси”, “економічно активне населення”, “зайнятість населення”, “безробіття”.

131. Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Ресурсозабезпеченість. Природокористування: раціональне і нераціональне.

132. Поняття про господарство і національний господарський комплекс.

133. Міжнародний географічний поділ праці (МГПП).

134. Поняття “НТР” та її основні риси. Галузева структура господарства. Поняття “галузь” і “міжгалузовий комплекс”.

135. Форми суспільної організації виробництва. Інфраструктура, її види.

136. Поняття про територіальну структуру господарства.
137. Значення зовнішніх економічних зв'язків у господарстві країни.
138. Показники соціально-економічного розвитку. Валовий національний продукт, національний дохід. Показники якості життя.
139. Промисловість як сфера матеріального виробництва.
140. Галузева структура паливної промисловості. Сировинна база. Вугільна промисловість. Нафтова промисловість. Нафтопереробна промисловість. Газова промисловість.
141. Електроенергетика як складова ПЕК. Основні типи електростанцій. Енергосистема. Альтернативні способи одержання енергії.
142. Чорна металургія. Сировинна база. Чинники розміщення.
143. Кольорова металургія. Склад і сировинна база. Чинники розміщення підприємств галузі.
144. Роль машинобудування у господарстві держави. Структура галузі. Міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки. Чинники розміщення: наукоємні, трудомісткі і металомісткі галузі.
145. Хімічна промисловість, її галузева структура. Природно-сировинна база хімічної промисловості і використання відходів.
146. Структура та значення лісової та деревообробної промисловості, особливості її розміщення. Целюлозно-паперове і лісохімічне виробництво.
147. Галузева структура промисловості будівельних матеріалів. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база.
148. Галузева структура легкої промисловості. Чинники її розміщення.
149. Галузевий склад харчової промисловості. Чинники розміщення галузей.
150. Значення сільського господарства в економіці держави.
151. Галузева структура сільського господарства.
152. Зв'язок сільського господарства з іншими галузями. Природно-географічні фактори розвитку сільського господарства.
153. Сільськогосподарські угіддя, їх структура. Меліорація земель.
154. Галузева структура і виробничі особливості рослинництва.
155. Тваринництво, його структура. Кормова база тваринництва.
156. Роль транспорту в розвитку господарства країни. Види транспорту.
157. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Водний транспорт. Повітряний транспорт. Трубопровідний транспорт.
158. Галузі соціальної сфери. Сфера послуг. Галузі виробництва товарів народного споживання їх значення.

Економічна і соціальна географія України

159. Заселення території України. Зміни чисельності населення.
160. Природний рух населення. Демографічна ситуація.
161. Статева і вікова структура населення.
162. Міграція населення, її види та причини. Українська діаспора та

причини її виникнення.

163. Національний склад населення. Етнографічні групи. Регіональні відмінності духовної культури населення (мова, релігії, звичаї).

164. Розселення населення. Природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення.

165. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації.

166. Система розселення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях.

167. Сільське розселення та його територіальні відмінності, соціальні проблеми.

168. Трудові ресурси. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері. Проблеми зайнятості та її географічні аспекти.

169. Основні риси структури господарства. Сучасні проблеми розвитку та територіальної організації господарства.

170. Загальна характеристика розвитку та розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація. Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості.

171. Паливна промисловість. Структура, місце і роль у господарстві. Вугільна промисловість. Райони видобутку бурого і кам'яного вугілля. Проблеми і перспективи розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Центри нафтопереробного виробництва.

172. Металургійна промисловість. Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку та розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми й перспективи розвитку металургійної промисловості.

173. Машинобудівна та металообробна промисловість. Значення, місце і роль у господарстві. Структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільськогосподарського, транспортного, електротехнічного та ін. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку.

174. Електроенергетика, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики. Енергозбереження, альтернативні джерела енергії. сланцева промисловість.

175. Хімічна промисловість. Значення, місце і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих виробництв хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку.

176. Лісова промисловість. Структура і значення. Лісове господарство (лісозаготівля). Основні райони заготівлі лісу, проблеми відтворення і раціонального використання лісових ресурсів.

177. Деревообробна промисловість. Целюлозно-паперове та лісохімічне виробництво. Географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку.

178. Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія цементного виробництва.

179. Легка промисловість. Художні промисли. Структура, принципи розміщення. Географія текстильної (бавовняної, вовняної, лляної і шовкової), швейної та трикотажної, шкіряно-взуттєвої промисловості. Основні центри художніх промислів.

180. Харчова промисловість. Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку.

181. Роль, місце і значення сільського господарства.

182. Земельний фонд. Меліорація земель. Рослинництво. Зернові культури. Вирощування технічних культур, картоплі й овочів. Садівництво, ягідництво і виноградарство.

183. Тваринництво. Рибне господарство.

184. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Проблеми і перспективи розвитку галузі.

185. Основні види транспорту, їх характеристика. Особливості розміщення. Географія перевезень.

186. Залізничний транспорт України.

187. Автомобільний транспорт, найважливіші автомагістралі.

188. Трубопровідний транспорт, транзитні шляхи транспортування нафти і газу.

189. Водний транспорт, морські і річкові порти. Повітряний транспорт.

190. Зовнішньоекономічні зв'язки України.

Економічна та соціальна географія світу

191. Етапи формування політичної карти світу.

192. Типологія країн. Показники, що визначають рівень економічного розвитку країн.

193. Форми правління й адміністративно-територіальний устрій країн.

194. Сучасна політична карта Європи, Азії, Африки, Америки, Австралії й Океанії.

195. Міжнародні організації.

196. Кількість населення світу та його динаміка. Статеві-вікова структура населення.

197. Етнічний (національний) склад населення. Найчисленніші народи і мовні сім'ї.

198. Релігії народів світу.

199. Нерівномірність розміщення населення на Землі.

200. Міське населення. Агломерації, мегалополіси. Процеси урбанізації.
201. Сільське населення світу.
202. Міграційні процеси.
203. Трудові ресурси та зайнятість населення в різних сферах господарства країн та регіонів світу.
204. Природні ресурси світу: мінеральні, водні, земельні, лісові, рекреаційні, Світового океану. Ресурсозабезпеченість і ресурсозбереження.
205. *Географія промисловості світу*. Світова паливно-енергетична система. Географія вугільної, нафтової і газової промисловості. Електроенергетика світу. Чорна і кольорова металургія світу, основні райони розміщення металургійного виробництва. Машинобудування світу: географія основних галузей. Основні райони розміщення: хімічної, лісової і деревообробної, легкої, харчової промисловості .
206. *Географія сільського господарства*. Особливості розвитку і розміщення галузей рослинництва і тваринництва.
207. *Географія транспорту*. Розвиток та розміщення найважливіших видів транспорту: залізничного, автомобільного, водного, повітряного.
208. *Міжнародні економічні зв'язки*. Основні форми економічного співробітництва. Міжнародний туризм та його різновиди.
209. Виникнення і суть глобальних проблем людства. Найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, бідності, війни і миру, освоєння ресурсів Світового океану та шляхи їх розв'язання.
210. Економіко-географічна характеристика регіонів та окремих держав (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності).
211. *Загальна характеристика країн Європи*.
212. Економіко-географічна характеристика окремих держав: Німеччина. Велика Британія. Франція. Італія. Польща.
213. *Загальна характеристика країн Азії*. Японія. Китай. Індія.
214. *Країни Америки*. США, Канада.
215. Загальна характеристика країн Латинської Америки.
216. Загальна характеристика країн Африки.
217. Загальна характеристика Австралії та країн Океанії .

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атлас з географії 6 клас. – К.: Картографія, 2017.
2. Атлас з географії материків та океанів 7 клас. – К.: Картографія, 2017.

3. Атлас світу 10-11 клас. – К.: ППТ, 2017.
4. Атлас України. Економічна і соціальна географія України. 9 клас. – К.: Картографія, 2017.
5. Географія : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка, Я. Д. Атаманюк, Р. Д. Чобан. — Харків : Вид-во «Ранок», 2017. — 208 с.
6. Гілецький Й.Р. Соціально-економічна географія. 10 клас. Пробний підручник / Й.Р. Гілецький, Р.Р. Сливка. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 400 с.
7. Гілецький Й.Р. Географія: Економічна і соціальна географія України. 9 клас. / Й.Р. Гілецький. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009.
8. Гілецький Й.Р. Фізична географія України / Й.Р. Гілецький. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008.
9. Гілецький Й.Р. Географічні задачі та їх розв’язування. / Й. Р. Гілецький – Вид. 3-тє, виправл. – Тернопіль: Мандрівець, 2016.— 136 с.
10. Гілецький Й. Р. Соціально-економічна географія світу : навчальні матеріали / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка. — Тернопіль : Мандрівець, 2016. — 132 с.
11. Гілецький Й.Р., Чобан Р.Д., Сеньків М.І. Географія. Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл./ — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2015. – 304 с.
12. Кобернік С.Г. Географія материків і океанів / С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко. – К.: Навчальна книга, 2007.
13. Кобернік С., Коваленко Р. Географія. Повний курс підготовки для вступу до вищих навчальних закладів з тестовими завданнями / С. Кобернік. Р. Коваленко.-К.: Літера, 2015.-656 с.
14. Корнус О. Г. Історична географія: навчальний посібник / О. Г. Корнус ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2013. – 156 с.
15. Новий Довідник. Географія. / Л. Пасенко., М. Сорока., С. Капіруліна., Н. Бескова., Л. Паламарчук. – К.: Казка, 2008.
16. Шищенко П.Г. Фізична географія України / П.Г. Шищенко, Н.В. Муніч. – К.: Зодіак ЕКО, ВД «Освіта», 2011.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.